

KEPPI JA PORKKANA

Valtiosektorin tiedote 1/2011

Sisältö

- 1 Työ jatkuu
- 2 Valtion neuvottelutulos 15.2.2011
- 3 Valtio ei ole palkkajohtaja
– ei ainakaan jukolaisten mielestä

PÄÄKIRJOITUS

Työ jatkuu

Neuvottelutulos valtion virka- ja työehtosopimuksesta saavutettiin määräajan viimeisenä päivänä 15.2., sopimuksen irtisanomiseen ei jouduttu. Sopimus on voimassa 28.2.2012 asti. Hengähdystauko jää lyhyeksi. Nyt keväällä analysoimme päättyneen kierroksen kulkua ja saavutettua tulosta. Heti alkusyksystä alamme valmistautumaan uuteen neuvottelukierrokseen. Nyt käydylly, normaalia kevyemmäksi tarkoitettulla nk. tarkastelukierroksella nostettiin palkankorotusten lisäksi esille vain muutamia erittäin tärkeiksi ja kiireellisiksi koettuja tekstikysymyksiä, ennen kaikkea muutosturva. Ensi vuoden alussa on vuorossa jälleen täysi neuvottelukierros, jolloin tavoitteita pohditaan laajemmin ja tekstikysymyksiä otetaan varmasti esille kattavammin kuin nyt tehtiin.

Kevät ei tule olemaan pelkkää hiljaiseloa. Moni asia on kesken. Keskustason työryhmät jatkavat työskentelyään mm. määräaikaisuuksien, henkilöstöpoliittisten periaatteiden ja työaikakysymysten parissa. ELYjen ja AVLen palkkausjärjestelmäneuvottelut saivat jatkoaikaa toukuun loppuun asti. Helppoa ei useiden eri virastojen pohjalta syntyneiden uusien

virastojen palkkausjärjestelmien aikaansaaminen tule olemaan. Neuvottelijoilla on kova työ Jukolaisten aseman turvaamisessa.

Neuvottelut tällä kierroksella sovitun virastoerän toteuttamisesta käynnistyvät kesän kynnyksellä. Neuvotteluihin valmistautuessa kannattaa muistaa, että myös työnantajan intressissä on henkilöstön palkkakilpailukyvyyn turvaaminen. Kuten Eugen Koevin artikkelista ilmenee, Jukolaisten palkat ovat valtiosektorilla kaukana yleisten työmarkkinoiden palkoista. Mikäli kuulua ei saada pieneneään, tulee valtiotyönantajalla olemaan vaikeuksia pätevän ja osaavan henkilöstön palkkaamisessa johto- ja asiantuntijatehtäviin.

Valmista ei edunvalvontatyössä tule koskaan. Aina on parantamisen varaa. Toimintaympäristökin on jatkuvassa muutoksessa. Enää työskentely valtiolla ei ole vakaata, vaan organisaatio- ja rakennemuutosten myötä edunvalvonnan painopisteetkin ovat muuttuneet. Henkilöstön muutosturvaan liittyvät kysymykset ovat tulleet entistäkin tärkeämmiksi, unohtamatta kuitenkaan muutakaan palvelussuhdeturvaa ja palvelussuhteen ehtojen kehittämistä. Työ jatkuu. On erittäin

tärkeää, että me järjestötason toimijat olemme hyvin perillä siitä, mitä virastoissa tapahtuu. Ilman luottamusmiehiltä ja jäsenistöltä saatua tietoa, emme voi olla selvillä kaikista niistä ongelmista ja kehittämistarpeista, mitä virastotasolla joudutte kohtaamaan – kristallipallo kun puuttuu. Toimintamme ytimenä on yhteistyö. Kaikki palaute on tervetullutta.

Kiitos neuvottelukierroksella saamastamme tuesta. Nautitaan hienon talven jälkeen päivien pitenemisestä ja kevään saapumisesta.

Kati Virtanen
päätoimittaja
valtion neuvottelukun-
nan puheenjohtaja,
JUKO
julkisen sektorin
asiamies,
Suomen Lakimiesliitto

Valtion neuvottelutulos

Sopimuskausi on maaliskuun 1 päivän 2011 ja helmikuun 29 päivän 2012 välinen aika. Palkkoja korotetaan 1.2.2011 lukien yleiskorotuksella, jonka suuruus on 1,30 prosenttia. Lisäksi 1.5. lukien toteutetaan 0,50 prosentin suuruinen virastoerä ja 0,20 prosentin suuruinen tasa-arvoerä.

Tehtäväkohtaisten palkanosien (vast.) taulukoita ja vastaavia sekä henkilökohtaisia palkanosia, kokemusia ja muita suhteessa taulukkopalkkauseen määräytyviä palkanosia tarkistetaan yleiskorotusta vastaavasti.

Virastoerä

Sopimuslakohtaisesti on toteutettavana 0,50 prosentin suuruinen virastoerä 1.5.2011 lukien.

Erä on suunnattava siten, että palkkauksella edistetään valtionhallinnon ja sen toimintayksiköiden tuloksellisuutta, parannetaan kilpailukykyä osaavan henkilöstön saatavuudesta ja palveluksessa pysyttämiseksi sekä parannetaan naisten ja miesten välistä palkkatasa-arvoa.

Erä suunnataan ensisijaisesti ja pääosin vj:n kehittämiseen.

Neuvottelut erästä on käytävä 15.6.2011 mennessä. Neuvottelujen käymisen määräaika voidaan sanottujen osapuolten yhteisellä pöytäkirjalla perustellusta syystä sopia siirrettäväksi myöhemmäksi, kuitenkin enintään kahdella kalenterikuukaudella.

Erän toteuttamisesta paikallisesti neuvoteltaessa tehdään erän toteuttamisen naisten ja miesten välistä palkkatasa-arvoaikutusta koskeva tarkastelu, josta annetaan tarkempi ohjaus valtiovarainministeriön neuvottelumääräyksissä.

Jos neuvottelutulosta virka- ja työehtosopimukseksi virastoerän toteuttamisesta ei saavuteta, toteutetaan erä prosentuaalisena yleiskorotuksena.

Tasa-arvoerä

Sopimuslakohtaisesti on toteutettavana 0,20 prosentin suuruinen tasa-arvoerä

1.5.2011 lukien, joka käytetään palkkauksellisesti heikommassa asemassa olevan sukupuolen palkkauksellisen tasa-arvon parantamiseen, ottaen huomioon palkkakartoitusten tulokset.

Tasa-arvoerän paikallinen kohdenus voidaan toteuttaa käyttäen hyväksi kaikkia 1.2.2010 tasa-arvoerän käytöstä keskustasolla sovittuja erilaisia kohdenustapoja. Kohdennuksen ei kuitenkaan tarvitse olla samanlainen kuin mikä se oli tasa-arvoerän käytössä.

Jos paikalliset sopijaosapuolet eivät pääse 31.5.2011 mennessä neuvottelutulokseen tasa-arvoerän toteuttamisesta, erä siirtyy käytettäväksi osana virastoerää.

Muutosturva

Jos työnantaja kuitenkin tekisi aloitteen vakinaisessa palvelussuhteessa olevan henkilön tehtävien muuttamiseksi, joka johtaisi vaatavuustason alenemiseen, eikä henkilö suostu muutokseen, työnantajan on selvitettävä mahdollisuus järjestää henkilölle nykyisen vaatavuustason mukaiset tehtävät. Työnantaja tai henkilö itse tai häntä edustava luottamusmiehen voi vaatia asian käsittelemistä arviointiryhmässä. Ryhmä määrittelee kantansa tehtävien muutokseen, sen perusteisiin ja sanottuun mahdollisuuteen. Käsitteily ryhmässä tapahtuu ennen tehtävien muuttamista, ellei tehtävien muutosta ole välttämätöntä toteuttaa jo sitä ennen.

Henkilön tehtäväkohtaista palkanosaa ei tehtävämuutoksen johdosta alenneta 24 kalenterikuukauden aikana tehtävien sanotusta muutoksesta. Työnantaja jatkaa entisen vaatavuustason mukaisten tehtävien mahdollisuuden selvittämistä tämän ajan.

Jaksotyötä koskeva selvitys

Jaksotyötä selvittänyt työryhmä jatkaa työtään sopimuskauden loppuun saakka. Työryhmän tehtävänä on työajoista tehdyn valtion virka- ja työehtosopimuksen jaksotyötä tekevien virkamiesten keskeytyneen työjakson sopimusmääräysten osalta a) selvittää 31.12.2011 mennessä ns. yllättäviä poissaoloja koskevan kehittämisehdon vaikutuksia toiminnan järjestämiseen, kustannuksiin, työtunteihin ja henkilöstöresursseihin ja b) tarkastella myös muita vaihtoehtoja kyseisten sopimusmääräysten kehittämiseksi ja selvittää niiden sanottuja vaikutuksia. Lisäksi työryhmän tehtävänä on selvittää muiden jaksotyötä koskevien sopimusmääräysten kehittämistä toiminnan tuloksellisuuden ja joustavuuden edistämiseksi sekä tehdä tarvittavat ehdotukset määräysten muuttamiseksi.

Virkapukuja koskevat hankintakustannukset

Työnantaja vastaa palveluksessaan olevalle henkilöstölle hankittavien virkapukujen hankintakustannuksista täysimääräisesti 1.1.2012 alkaen.

Kehityskeskustelut

Jokaisella virkamiehellä ja työntekijällä on oikeus vuosittaisen kehityskeskustelujen käymiseen osana hyvää johtamista ja esimiestyötä. Kehityskeskustelujen yhteydessä tarkastellaan henkilön tehtäviä ja niiden kehittymistä, selvitetään koulutustarpeet ja laaditaan suunnitelma koulutuksen toteuttamiseksi. Kaikkeen esimiesvalmennukseen sisällytetään kehityskeskustelujen käymistä koskevia asioita. ■

Valtio ei ole palkkajohtaja – ei ainakaan jukolaisten mielestä

Valtion hyvä palkkakehitys muutamana viimeisenä vuotena pulpahtaa säännöllisesti esille tavalla, josta saa valitettavan harhaanjohtavan käsityksen valtion palkoista.

Mielikuvaa valtion ”palkkajohtajuudesta” luodaan määrätietoisesti Eteläranta kymissä. Tuoreimpia esimerkkejä on vaikkapa Kauppalehden otsikko ”Valtion leipä ei olekaan kapea” (6.2.2011). Artikkelissa on haastateltu EK:n Työmarkkinat-osaston johtajaa Eeva-Liisa Inkerosta. Otsikon on inspiroinut tammikuisen TUKUSETOn (Tulo- ja kustannus selvitystoimikunnan) raportin tieto, jonka mukaan vuosina 2008–2010 ansiot julkisella sektorilla ja erityisesti valtiolla ovat kehittyneet nopeammin kuin yksityisellä puolella. Tieto pitää kyllä paikkansa, mutta sen tosiasiallinen sanoma hukkuu napakan otsikon taakse.

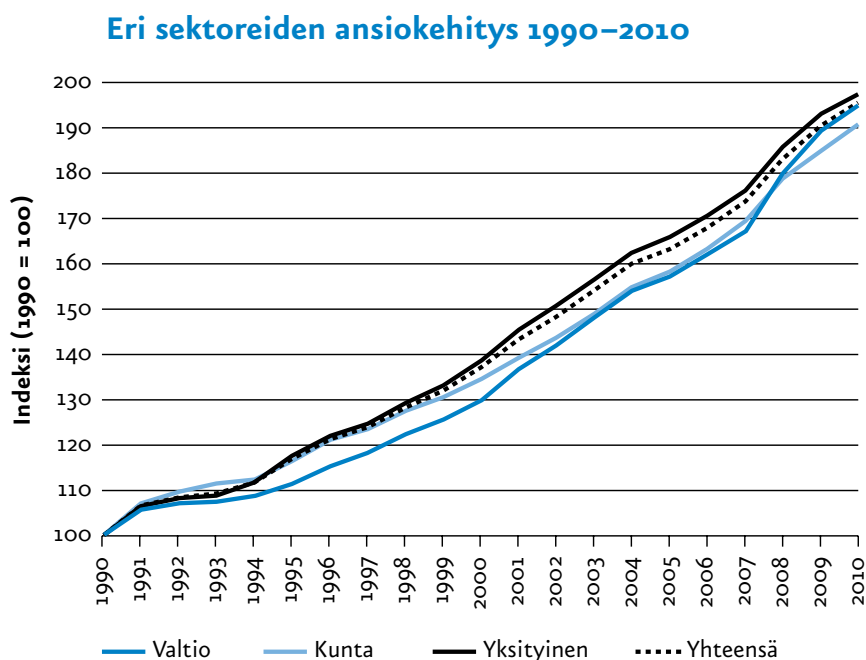
On syytä käydä vielä kerran läpi taustat ja syyt valtion viime vuosien muita sektoreita parempaan palkkakehitykseen

ja todeta, että valtio ei ole palkkajohtaja ainakaan jukolaisten joukossa.

Valtion palkkakehitys laahasi yksityisen sektorin palkkakehityksestä jäljessä vuosikymmeniä. Syynä olivat jäykät palkkausjärjestelmät, palkkaliukumien puute ja harjoitettu palkkapolitiikka, joka hidasti juuri jukolaisten ryhmien palkkakehitystä. 90-luvun lama ja sitä seuranneet keskitetyt palkkatarkistukset heikensivät valtion suhteellista palkka-asemaa erityisasiantuntija- ja johtotehtävissä entisestään. Merkittäviä muutoksia alkoi tapahtua 2000-luvun vaihteessa. Sopimuskorotuksissa prosenttilinja vahvistui ja valtion virastoissa alettiin siirtyä nykyisiin, tehtävän vaativuuteen ja työsuoritukseen perustuviin palkkausjärjestelmiin. Palkkausjärjestelmien käyttöönottoa varten

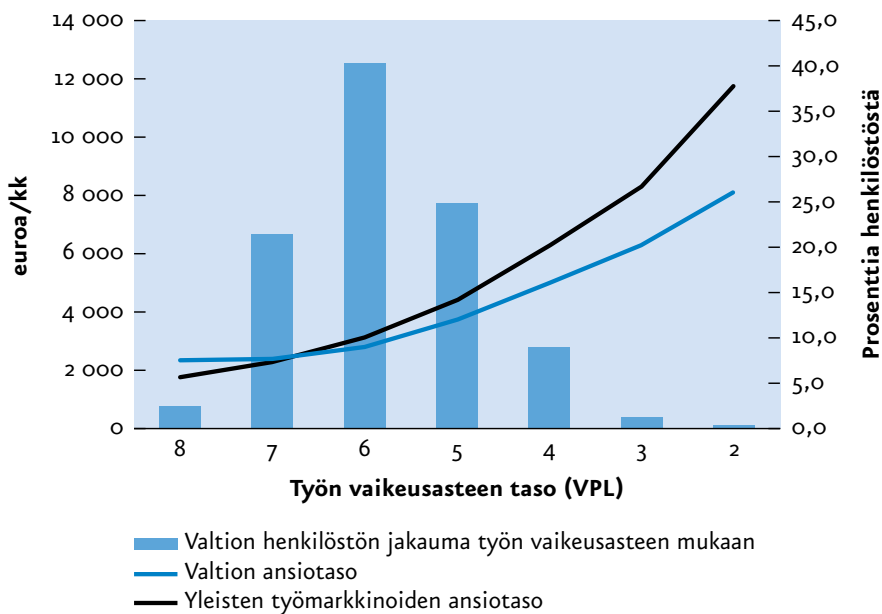
työmarkkinaosapuolet sopivat erillisestä rahasta. Näissä prosesseissa merkittävässä roolissa oli vuonna 1999 julkaistu VALPAS-raportti, jonka monipuolinen valtion palkkausta koskeva analyysi ja palkkaverailu toteutettiin työmarkkinaosapuolten yhteisesti sovitun toimeksiannon pohjalta. Jukolaisten osalta erityisen merkittävä on raportin johtopäätös, jossa todetaan, että valtion palkkaus on yleisiä työmarkkinoita heikompaa ylemmillä koulutusasteilla, erityisesti asiantuntija- ja johtotehtävissä.

Yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa. Alla valtion tilastoryhmän toimeksiannosta laadittu kuva valtion palkkakehityksestä Valtion työmarkkinailaitoksessa vuosina 1990–2010. 2000-luvun lopun muita nopeampi palkkakehitys valtiolla ei

Lähde: Tilastokeskus, ansiotasoindeksi 1970=100

Säännöllisen työajan ansio valtiolla ja yksityisellä sektorilla ja valtion henkilöstön jakauma vuonna 2010

Lähde: Tahti, (VTML): Valtion palkka-analyysit, ajankohta: 09/2010

tarkoita yhtään enempää kuin sitä, että on kurottu umpeen se jälkenjääneisyys, joka oli syntynyt pääosin 1990-luvulla.

Aspekti, jota on toistaiseksi varsin puutteellisesti analysoitu, on valtion ammatti- ja henkilöstörakenteiden muutoksen vaikutus ansiokehitykseen. Valtio on yhtiöittänyt ja ulkoistanut melkoisen määrän toimintoja. Näistä suurin ja tuorein on yliopistojen siirtyminen budjettitalouden ja siten valtion tes/ves-piirin ulkopuolelle. Lukuun ottamatta yliopistoja, joiden vaikutus valtion palkoihin ja palkkakehitykseen ei vielä näy, oma käsitykseni on, että valtion yhtiöihin siirtynyt henkilöstö on ollut tehtävän vaativuuden ja palkkatason suhteen keskitasoa alempana, mikä saa valtion palkkakehityksen näyttämään todellista nopeammalta.

Kaikkiaan 2000-luvun ja erityisesti vuosien 2007–2010 aikana tapahtunut palkkakehitys valtiolla on pitkäkestoisen prosessin tulos, eikä kysymys ole ollenkaan siitä, että valtion palkoista olisi

sen seurauksena tullut erityisen hyviä jukolaisten työtehtävien edellyttämään koulutukseen ja vaativuuteen nähden. Tekemäni laskelmien mukaan jukolaisten palkannousuvauhti on ollut 2000-luvulla kokonaisuudessaan aivan samanlainen kuin muilla henkilöstöryhmillä. Seurauksena tästä valtion sisäinen palkkarakenne ei näytä muuttuneen riittävästi VALPAS-raportin edellyttämään suuntaan. Edelleenkin pätee, että mitä vaativampi tehtävä, sitä heikompi valtion palkkataso yksityiseen sektoriin verrattuna.

Normaalissa kielenkäytössä palkkajohtaja on se, joka saa työstään parhaan palkan. Valtion leivissä oleva johtaja tai asiantuntija häviää palkassa yksityisen sektorin kollegalle. Puheita valtion palkkajohtajuudesta ei voi ymmärtää, etenkin kun katsoo maailmaa korkeasti koulutetun silmillä. ■

Eugen Koev
Akava ry

LIITTOJEN VALTIOSEKTORIN ASIAMIEHET:

Agronomiliitto

Mari Raininko, asiamies
Puh. (09) 2511 1642, 040 901 1642
mari.raininko@agronomiliitto.fi
www.agronomiliitto.fi

Akavan Erityisalat

Kalevi Juntunen, asiamies
puh. 0201 235 351, 040 582 2780
kalevi.juntunen@akavanerityisalat.fi
www.akavanerityisalat.fi

Drifteningsförbundet i Finland, DIFF

Kristina Morberg, t.f. verksamhetsledare
Tfn. (09) 4767 7346
kristina.morberg@diff.fi
www.diff.fi

Luonnontieteiden akateemisten liitto LAL

Jari Lehto, toiminnanjohtaja
puh. (09) 2511 1661, 0400 667 045
jari.lehto@luonnontieteilijat.fi
www.luonnontieteilijat.fi

Metsänhoitajaliitto

Tapio Hankala, toiminnanjohtaja
puh. (09) 6840 8112
tapio.hankala@metsanhoitajat.fi
www.metsanhoitajat.fi

Suomen Ekonomiliitto SEFE

Johanna Hämäläinen, asiamies
puh. 0201 299 289, 050 370 4456
johanna.hamalainen@sefe.fi
www.sefe.fi

Suomen Lakimiesliitto

Kati Virtanen, asiamies
puh. (09) 8561 0346
kati.virtanen@lakimiesliitto.fi
www.lakimiesliitto.fi

Suomen Psykologiliitto

Riitta Saikkonen-Heinonen, pääsihtööri
puh. (09) 6122 9177, 040 579 1513
riitta.saikkonen@psyli.fi
www.psyli.fi

Suomen Valtiotieteilijöiden Liitto SVAL

Arja Laine, asiamies
puh. 010 231 0355
arja.laine@sval.fi
www.sval.fi

Tekniikan Akateemisten Liitto TEK

Pia Hiltunen, asiamies
puh. (09) 2291 2223
pia.hiltunen@tek.fi
www.tek.fi

Tradenomiliitto TRAL

Esa Schön, johtava lakimies
puh. 020 155 8808
esa.schon@tradenomiliitto.fi
www.tradenomiliitto.fi

Uusi Insinööriiliitto UIL

Juha Särkkä, julkisen sektorin asiamies
puh. 0201 801 843
juha.sarkka@uil.fi
www.uil.fi

Ympäristöasiantuntijoiden keskusliitto YKL

Arja Varis, edunvalvontapäällikkö
puh. (09) 622 68510, 0400 488 516
arja.varis@ykl.fi
www.ykl.fi

Vastaava toimittaja: Suomen Lakimiesliitto, Kati Virtanen, p. 09 8561 0346, kati.virtanen@lakimiesliitto.fi
Toimitus: Suomen Lakimiesliitto, Juhana Harju
Osoitteenmuutokset: Jäsenliitto